Eduskunta
Lakivaliokunta

HE 71/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetulta kirjallista asiantuntijalausuntoa kyseessä olevasta hallituksen esityksestä. Tietosuojavaltuutettu lausuu esityksestä seuraavaa.

Ehdotuksessa on kyse ulosoton rakenneuudistukseen liittyvän organisaatiomuutoksen toteuttamisesta. Ehdotuksen mukaan nykyinen ulosottolaitos organisoitaisiin yksiportaiseksi valtakunnalliseksi virastoksi, Ulosottolaitokseksi, jolla olisi valtakunnanvoudinvirastoa vastaava hallinnosta huolehtiva keskushallinto.

Esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpano jaettaisiin laajaan täytäntöönpanoon, erityistäytäntöönpanoon ja perustäytäntöönpanoon. Esityksessä ulosottokaareen (705/2007) ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a §, jonka 3 momentin mukaan *perustäytäntöönpano on 24 §:ssä tarkoitettujen ulosottorekisterin ja ulosoton tietojärjestelmässä olevan teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisin menetelmin toimitettava rahamääräisten maksuvelvoitteiden täytäntöönpano tapauksissa, joissa velallisen ulosottoasioiden käsittely ei edellytä hänen henkilökohtaista tapaamistaan. Perustäytäntöönpanossa voidaan ulosmitata tuloa ja omaisuutta, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi. Perustäytäntöönpanon tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

Tietosuojavaltuutetun käsityksen mukaan esityksessä tulisi arvioida, onko nyt ehdotetussa säännöksessä kyse tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) 22 artiklan mukaisesta automatisoidusta yksittäispäätöksistä. 22 artiklan 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta sellaisen päätöksen kohteeksi, joka perustuu pelkästään automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja jolla on häntä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi.

Tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan edellä mainittua 1 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta, jos automaattiset päätökset on hyväksytty jäsenvaltion lainsäädännössä. Tietosuoja-asetus siten mahdollistaa sen, että tällaisesta käsittelystä voidaan 1 kohdan mukaisesta kiellosta huolimatta kansallisesti säätää. Kansalliselle lainsäädännölle on kuitenkin asetettu samassa artiklassa ehtoja. Kansallisessa lainsäädännössä tulee vahvistaa asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että mikäli päädytään siihen, että ehdotetussa säännöksessä on kyse tietosuoja-asetuksen 22 artiklan mukaisesta automatisoiduista yksittäispäätöksistä, tulisi ehdotukseen lisätä säännökset tietosuoja-

asetuksen edellyttämistä suojatoimista. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 71 kohdan mukaan asianmukaisisiin suojatoimiin olisi kuuluttava käsittelystä ilmoittaminen rekisteröidylle ja oikeus vaatia ihmisen osallistumista tietojen käsittelemiseen, rekisteröidyn oikeus esittää kantansa, saada selvitys kyseisen arvioinnin jälkeen tehdystä päätöksestä ja riitauttaa päätös.

Muilta osin esityksen henkilötietojen käsittelyyn liittyvien säännöksien muutosehdotuksissa on tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan kyse ulosottolaitoksen uudelleenorganisoitumisesta johtuvista, lähinnä teknisluonteisista muutosehdotuksista, joilla ei sinänsä lisätä käsiteltävien henkilötietojen määrää tai muuteta ulosottotoimen rekisterinpitoon liittyviä vastuita.

Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

Tarkastaja Silja Kantonen